

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2829/2022
20.12.2023. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић, Надежде Видић, др Илије Зиндовића и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ... и ВВ из ..., чији је заједнички пуномоћник Миодраг П. Јанковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарства унутрашњих послова, Сектора за ванредне ситуације, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4175/21 од 21.10.2021. године, у седници одржаној 20.12.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4175/21 од 21.10.2021. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 4175/21 од 21.10.2021. године и пресуда Првог основног суда у Београду П1 1576/20 од 13.05.2021. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 1576/20 од 13.05.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је, као неоснован, тужбени захтев тужиоца АА којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде материјалне штете због неисплаћених трошкова боравка и рада на терену плати 706.853,24 динара, са законском затезном каматом на сваки појединачни месечни износ од датума доспелости до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је, као неоснован, тужбени захтев тужиоца ББ којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде материјалне штете због неисплаћених трошкова боравка и рада на терену исплати износ од 635.209,10 динара, са законском затезном каматом на сваки појединачни месечни износ од датума доспелости до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је, као неоснован тужбени захтев тужиоца ВВ којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде материјалне штете због неисплаћених трошкова боравка и рада на терену исплати 372.951,27 динара, са законском затезном каматом на сваки појединачни месечни износ од датума доспелости до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезани су тужиоци да туженом на име трошкова поступка плате 23.250,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 4175/21 од 21.10.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је, као неоснована жалба тужилаца и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је, као неоснован захтев тужилаца за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиоци су благовремено изјавили ревизију, због погрешне примене материјалног права, с тим што су предложили да се о њиховој ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној на основу члана 404. став 1. ЗПП.

Чланом 404. став 1. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 18/20), прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија), док је ставом 2. прописано да о дозвољености и основаности ревизије из става 1. овог члана одлучује Врховни касациони суд у већу од пет судија.

По оцени Врховног суда, у овом случају је потребно уједначавање судске праксе у погледу права запослених у Министарству унутрашњих послова на исплату такозваног „теренског додатка“, због чега су испуњени услови прописани чланом 404. став 1. ЗПП и са којих разлога је одлучено као у ставу првом изреке, применом члана 404. став 2. ЗПП.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су у радном односу код тужене - службеници Сектора за ванредне ситуације са седиштем у Београду. Послови и задаци тужилаца су уклањање и деминирање експлозивних направа. У спорном периоду тужиоци су били упућивани на терен ради извршавања радних задатака, која чињеница међу странкама није била спорна, а стим у вези тужена је доставила и наредбе овлашћених старешина у којима је наведено у које место и у које време је сваки од тужилаца упућен на рад на терен. Међу странкама није спорно ни то да је тужена тужиоцима исплаћивала дневнице, али да им није исплаћивала теренски додаток. Из налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке утврђени су износи неисплаћеног теренског додатка за сваког од тужилаца, са ближе опредељеним месечним износима и роковима као у табеларном приказу који је саставни део налаза и мишљења. Пуномоћник тужилаца се писменим путем обратио начелнику Сектора за ванредне ситуације захтевом да се овде тужиоцима призна право на накнаду трошкова због рада на терену, о ком захтеву није одлучено.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили, као неосноване тужбене захтеве тужилаца за исплату такозваног „теренског додатка“ за спорни период, са образложењем да тужиоцима правноснажним решењем надлежног руководиоца органа тужене није признато право на ту накнаду, а што је услов да у парничном поступку остваре право на исплату новчаног потраживања по том основу. Нижестепени судови су ценили то да су се тужиоци писаним путем обратили

надлежном функционеру захтевом за исплату спорне накнаде, о ком захтеву није одлучено и да су у тој ситуацији имали могућност да покрену управни спор.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су погрешно применили материјално право.

Чланом 43. став 1. и чланом 44. став 1. Уредбе о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника („Службени гласник РС“, бр. 86/2007... 84/15), рад на терену је рад који се по природи посла врши изван службних просторија а на који се државни службеник или намештеник, по налогу овлашћеног лица, упућује да изврши службени посао и исплаћује се накнада трошкова рада и боравка на терену (теренски додатак) у висини од 3% просечне зараде запосленог у Републици Србији према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за статистику.

Посебним колективним уговором за полицијске службенике („Службени гласник РС“, бр. 18/2011 и 46/2014), уговорено је право запосленог на накнаду трошкова рада и боравка на терену (члан 33), а чланом 47. Посебног колективног уговора за полицијске службенике („Службени гласник РС“, број 70/2015), предвиђено је да се на права и обавезе полицијских службеника када је то за њих повољније, примењују одредбе Посебног колективног уговора за државне органе.

Према члану 39. Посебног колективног уговора за државне органе („Службени гласник РС“, број 25/2015), запослени има право на накнаду трошкова рада и боравка на терену (теренски додатак) који износи 3% просечне месечне зараде запосленог у привреди Републике Србије према последњем коначном објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике на дан исплате, а све у вези члана 17. Закона о државним службеницима („Службени гласник РС“, бр. 79/2005... 157/2020).

На основу члана 256. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, број 24/05), општи, посебни колективни уговори и колективни уговори код послодавца примењују се непосредно и обавезују све послодавце који су у време закључења колективног уговора били учесници колективног преговарања.

У конкретном случају, тужиоци су обављали рад на терену по налогу овлашћеног лица и према дневном распореду рада због чега је тужена у обавези да им исплати накнаду по том основу непосредном применом Посебног колективног уговора (важећем у спорном периоду) донетог у складу са законом и одредбе Уредбе о накнадама и другим примањима запослених у државним органима и изабраних односно постављених лица, којом су предвиђени услови и параметри за одређивање висине тих трошкова. Претходно обраћање послодавцу за остваривање тог права подношењем писаног захтева, како су погрешно закључили нижестепени судови, није услов за покретање судског поступка. То да ли ће руководиоци органа о том праву запосленог да одлуче посебним решењем за сваког запосленог појединачно, против ког појединачног акта је дозвољена жалба у управном поступку и обезбеђена судска заштита у управном спору, није од утицаја на обавезу исплате накнаде теренског додатка.

С обзиром на то да је због погрешне примене материјалног права, чињенично стање непотпуно утврђено, јер нижестепени судови нису ценили налаз и мишљење судског вештака економско-финансијске струке у погледу висине потраживања тужилаца на име теренског додатка, то су нижестепене одлуке морале да буду укинуте.

У поновном поступку потребно је да првостепени суд, поступајући по примедбама из овог решења, чињенично стање у погледу износа штете проузроковане тужиоцима неисплаћивањем накнаде по основу теренског додатка, у спорном периоду, у потпуности правилно утврди, како би имао могућност да правилном применом материјалног права о тужбеним захтевима тужилаца донесе нову одлуку.

Са напред наведних разлога Врховни суд је одлучио као у ставу другом изреке, применом члана 416. став 2. ЗПП, а укинута је и одлука о трошковима поступка, с обзиром на то да иста зависи од одлуке о главној ствари.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић